

ÁLLATVÉDELEM

AZ „ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET“ ÉS A „MAGYARORSZÁGI
 ≡ ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGÉ“ NEK KÖZLÖNYE ≡

BUDAPEST IX., ERNŐ-UTCZA 11–13. SZ. TELEFON 85–12.

Ezen lap közleményeinek utánnomását nemcsak szívesen megengedjük,
 hanem tisztelettel kérjük is.

Megjelenik egyszer havonként. □ □ Előfizetési ára 1 évre 2 korona.
 Tagok ingyen kapják.

VI. ÉVFOLYAM

1909 FEBRUÁR

:: 2. SZÁM ::

TARTALOM: Kérem az Országos Állatvédő Egyesület t. tagjaihoz! — Néhány szó a lovak túlterhelésének kérdéséhez. — Uj etetőkészülék cinegék részére. — Az aradi állatvédő egyesület megalakulása. — Egyesületi hírek: A pozsonyi állat- és madárvédő egyesület köréből. — Állatvédő egyesület Nagyváradon. — *Allatok világa:* Az északvidéki kutyák. — Ivadéknévelés a szárnyasoknál. — *Szemle:* Utcai állatvédelem Kölnben. — Szálloda és kórház állatok számára Londonban. — Állatvédelem Párisban. — Elesett lovak szállítása. — *Hírek:* Hanusz István †. — A természet védelme. — A vasuton szállított állatok itatására és locsolására berendezett állomások. — Országos madárvédő liga és a sajtó. — Az éhező madarak érdekében. — Állatvédelem a belga parlamentben. — *Irodalom:* Aquila. — Spezielle Pathologie und Therapie der Haustiere. — Állattenyésztési szemle. — Az országos állatvédő egyesület állatmentő kocsija. — Az O. Á. V. E. állatmenháza. — Kérem a t. közönséghez. — Szerkesztői üzenet.

Kérem az Országos Állatvédő Egyesület t. tagjaihoz!

Lapunk idei első számát tudvalevőleg egyesületünk valamennyi tagjának megküldöttük, és mellékelünk egy utalványlapot, melynek rendeltetése az volt, hogy mindenki a most már négy koronában megállapított évi tagdíját befizethesse. Mellékelünk továbbá egy felhívást, melyben tagjainkat értesítettük arról, hogy a felemelt tagdíj fejében mindenki „Állatvédelem“ című havi folyóiratunkat mint tagilletményt ingyen megkapja.

Az utóbb említett felhívásban néhány szóval körvonaloztuk az egyesületi tevékenységnek a legutóbbi években nagyszabásúra kifejtett keretét, az egész országra kiterjedő intézményeink figyelemre méltó erkölcsi sikerét és azzal a kérelemmel fordultunk t. tagjainkhoz,

hogy mindezeket méltányolván, új tagok megnyerése útján legyenek egyesületünknek támogatására abban az irányban, hogy a most már szerencsésen megteremtett nagyarányu alapon társadalmi és közgazdasági tekintetből egyaránt fontos misszióinkat minél intenzívebb módon folytathassuk.

Midőn bizonyos elégtétellel számolhatunk be azzal a ténnyel, hogy az egyesület tagjaitól a felemelt tagdíjak napról-napra befolyznak, kötelességünknek ismerjük azt, hogy mindazokat, akik fizetési kötelezettségeiknek eleget tenni szívesek voltak, újból és a legmelegebben felkérjük arra, hogy mint az egyesületünk által képviselt nemes ügy lelkes barátai, nekünk pedig föladatunk teljesítésében buzgó munkatársaink és pártfogóink tegyék kedves feladatukká azt, hogy egyesületünknek új tagokat, az állatvédelem ügyének új barátokat és pártfogókat szerezzenek.

Az új tagokkal nemcsak több és több állatvédőt és emberbarátot állítunk talpra, de bevételeink és anyagi erőnk emelkedésével gyarapíthatjuk nagy arányú actiónk tényezőjét és eredményét:

szaporíthatjuk a vidéki egyesületek és állatvédő folyóiratunk olvasóinak számát;

fejleszthetjük a „Madarak és Fák Napja” ünnepséinek tartalmát és jelentőségét;

talán több mint kétszeresre emelhetjük az idén már 90.000 példányban az iskolás gyermekek kezén forgó Gyermechnaptárt;

újabb tizezrekkal gyarapíthatjuk az Országos Ifjúsági Madárvédő Ligának, az állatvédők eme legigazabb és legkedvesebb iskolájának, immár több mint 120.000 főre szaporodott zsenge hadseregét!

Aki meggondolja és jóakarólag szemügyre veszi, hogy csak a két utóbbi intézményünk, a Gyermechnaptár és a Madárvédő Liga örvendetes és nagyarányú fejlődése mennyi szép és jó magot hint a legtermékenyebb talajba, a gyermekek fogékony szívébe és mennyi gyengéd érzésnek csiráját kelti a tömegekben, az bizonyára nemcsak hogy maga örömmel fog hozzájárulni fillérjeivel egyesületünk munkájához, de talán erkölcsi kötelességének fogja ismerni azt is, hogy e valóban jó ügynek minél több munkatársat szerezzen.

Kérjük tisztelt tagjainkat, hogy a mondottakat becses figyelmükre és jóindulatukra méltassák.

Budapest, 1909. február hóban.

Országos Állatvédő Egyesület.

Néhány szó a lovak túlterhelésének kérdéséhez.

E lap 1909. évi 1-ső számában szó volt arról, hogy a székesfővárosban (de megától érthető, hogy országszerte is), túlterhelés folytán megbotrányoztatató lókinzások folynak, amelyeket ideje volna végre eltüntetni már az emberségesség nevében is, de érdekében a közvagyonnak is, mely a lósanyargatások és megrontások folytán keletkező nagy károsodások képében fenforog.

Énnekem nagy a gyanum, hogy még a legközelebről érdekeltek sincsenek tisztában avval, hogy hol van hát a tulajdonképeni észszerű és egyben emberségesnek mondható határa a ló megterhelhetésének s mi minden foly be arra, hogy a ló többet vagy kevesebbet bír terü alakban vontatni, szószerint vett túlterhelés, kinlódás nélkül. S mert ebben a gyanuban, hogy ne mondjam: meggyőződésben élek, legyen szabad a következőkben az eddigi idevágó ismeretek alapján feltárnom a nyers, a kérlelhetlen tényeket, amelyek kellő világosságot vetnek e kérdésekre s bizonyítják, hogy mi magyarok *oktalan követeléseinkben messze túlhaladjuk a külföldnek ugyszólván minden művelt államát, szégyenére éppen műveltségünknek.*

A nemzetközi irodalomnak a tapasztalásból, a kísérletekből leszűrt idevágó adataiból tudjuk mindenkélt az, hogy általában az erő kifejtésre, de kivált a

terüvönő állat erő kifejtésére elhatározó befolyást gyakorol

1. az utminőség,
2. a terü nagysága,
3. a munkálás (mozgás) gyorsasága és
4. a munkaidő tartama.

Egészen más egy bizonyos terüt vontatni, szóval bizonyos munkát végezni jó uton, hosszabb idő alatt, lassu tempóban, mint ellenkező módon.

Persze számításba jön még e fő körülmények mellett a jármű alkata, sulya, szerkezete, keréktalpainak surlódási nagysága; a szerszámok minősége; a befogás milyensége; a terü elhelyezése; az igás állatnak nemcsak testi élsulya, hanem erőbeli állapota, idomitottsága és sok egyéb is, s ezek közt kivált a járműnek a talajhoz, vagy burkolathoz való surlódása oly feltűnő határok között ingadozhat, hogy érdemes itt feljegyezni.

Hasonló keréktalp minőség esetén a fuvaros szekér surlódik a különféle talajhoz és burkolathoz következő fokozatokban:

Sima granitlemez uton	0,006—0,008
Jó aszfaltburkolaton	0,010
Kitűnő kövezeten	0,015
Kitűnő kavicsozott uton	0,016
Jó kövezeten	0,020
Jó kavicsozott uton	0,023
Poros, szemetes, kavicsos uton	0,028
Roszsabb kövezeten	0,033
Sáros, kavicsos uton	0,035
Igen jó földuton	0,045
Utolsó rendü kavicsos uton	0,050
Jó és rossz földuton	0,080—0,160
Laza homokuton	0,150—0,300

A szánska talpa pedig a következő grádusokban:

Kenetlen fatalp általában	0,380
Ugyanaz sima faburkolaton	száraz szappannal kenve 0,150
laton vagy kövezeten	fataggyuval kenve 0,070
Fatalp havon vagy jégen	0,035
Vasalt talp havon vagy jégen	0,020

A surlódási és egyéb összes terüellenállás legyőzésére egy francia kísérlet szerint felhasználódik a vonóerő akként, hogy a terünek

1. igen jó kavicsos uton $\frac{1}{50}$ -ed részét
2. kemény földuton $\frac{1}{27}$ -ed "
3. felázott kavicsos uton $\frac{1}{30}$ — $\frac{1}{35}$ -öd "
4. rossz, sáros, hepe-hupás kavicsos uton $\frac{1}{13}$ — $\frac{1}{15}$ -öd "
5. igen jó kövezeten $\frac{1}{46}$ -od "
6. igen jó más uton:

a) 2 : 100 emelkedés	}	esetén	$\frac{1}{40}$ -ed	"
b) 3 : 100 "			$\frac{1}{25}$ -öd	"
c) 4—5 : 100 "			$\frac{1}{15}$ -öd	"

teszi ki, következésképen 9 órai munkaidőt s két ló 100 kg. vonóerejét véve számításba, legfeljebb csak a következő követelésekkel illethetjük a fogatot:

ad 1.	100 kg. × 50 = 5000 kg. = 50 m.-mázsa terhelés
ad 2.	100 " × 27 = 2700 " = 27 " "
ad 3.	100 " × 30 = 3000 " = 30 " "

ad 4.	100 „	× 15 = 1500 „	= 15 m.-mázsa terhelés
ad 5.	100 „	× 46 = 4600 „	= 46 „ „
ad 6. a)	100 „	× 40 = 4000 „	= 40 „ „
ad 6. b)	100 „	× 25 = 2500 „	= 25 „ „
ad 6 c)	100 „	× 15 = 1500 „	= 15 „ „

De persze már itt megjegyzendő, hogy egyéb körülmények is közre játszanak, hogy ennyivel s ne kevessebbel terheljük a mondott fogatot.

Az iménti, sok kísérletből levont számok is már világosan mutatják, hogy könnyelműség, hogy megfontolatlanlanság ezek tekintetbe vétele nélkül egyformán terhelni, minden viszony és körülmény között a fogatot, de a következők még jobban is felvilágosítják e kérdést.

Tíz, a gyakorlatból eredő tapasztalás szerint, két erőteljes lovat jó és vízszintes uton 30 és 50 métermázsa között ingadozó súlylyal lehet terhelni. A közép-szám volna tehát cirka 41·5 métermázsa *egy pár 14—16 métermázsa élősúlyu lóra*, vízszintes, jó uton és jó erőben levő állatokra vonatkoztatva.

Mit szóljunk hát ahhoz, hogy nem is 14, de gyakran csak 9—10 métermázsa élősúlyu és bizony többnyire hitvány kosztón élő, lezsarolt két ló után pl. 900 téglával terhelt hitvány szekeret akaszt a mi köz-fuvarosunk, tehát a szekér súlyával együtt legalább is azt a 41·5 métermázsa terüt, mely *maximum a 15 métermázsa súlyu*, jól táplált két lóra is nemcsak vízszintes jó uton, hanem még jóval inkább változó utminőség esetén, amilyen az efféle fuvaroslovak tényleg járnak, téglát, jeget, kavicsot, homokot, szenet, habarcsot, fát, butort s mi egyebet vontatva.

Azt aztán talán nem is szükséges hangsúlyozni, hogy a munkálkodásban a gyorsabb mozgás-forma is lényegesen befolyásolja az erő kifejtést, hiszen ismeretes, hogy átlag

1	másodperc alatt	0·6 métert	haladva,	80 kg.
1	„	„	„	60 „
1	„	„	„	50 „
1	„	„	„	45 „
1	„	„	„	31 „
1	„	„	„	20 „
1	„	„	„	13 „

vonóerőt képes csak egy erőteljes ló kifejteni, tehát pl. 1 méter gyorsaság esetén másodpercenként $50 \times 50 = 2500$ kg. = 25 métermázst bír vontatni, de már 2·1 méter gyorsasággal másodpercenként csak $(13 \times 50 = 650)$ 6·5 métermázst győz meg. Szóval a gyorsaság fokozásával a munkavégzés (a tétemény) nagysága rohamosan megy lefelé.

Azt azután fölösleges fejtegetni, hogy a munka időtartama, amely napjára átlag 9 óra hosszúra vétetik, nemkülönben jelentékenyen befoly a munkavégzésre és munkabírásra s lezsarolt lovaink pl. nemcsak a túlterhelésnek és rossz gondozásnak, kezelésnek, nyomorgatásnak, hanem a kevés pihenésnek is a nyomorultjai.

Még egy pár szót a lóerőről óhajtok itt ejteni, aztán összegezlek.

Mechanikai értelemben egy lóerő alatt tudvalevőleg azt az erőt értjük, mely 75 kg. súlyt másodpercenként folytatólagosan egy méter magasságba képes

emelni. A ló vonóerejére ez nem igen vonatkoztatható, mégis felvesszük, hogy egy erőteljes, közép nagyságú ló képes egy napon belül, 9—10 órán át, másodpercenként mintegy 50—60 kg. súlyt 1 méter távolságra elvontatni.

Hogy legalább megközelítőleg emberségesnek és okszerűnek legyen mondható a fogat terhelése, mind a mondottak figyelembe vételével s legjobb igáslovakat feltételezve, *legfeljebb* a következő tiszta súly (netto)-terhelés engedhető meg lépésben mozgó fuvaroslovak párjára, a jelzett körülményekhez mérve:

A két ló élősúlyu	Vízszintes talajon, jó uton a lovak élősúlyának 3-szorosa	Vízszintes, de rosszabb uton, vagy hepehupás uton és jó, de hágó uton egészen 3:100-ig menő emelkedés esetén a lovak élősúlyának 2-szerese	Hegyi, rossz utakon és hasonló mezei utakon, ugyancsak vízszintes szántáson s hasonló lágy talajon, vége jó, de 4:100 meghaladó emelkedés esetén a lovak élősúlyának 1-szerese
m é t e r m á z s a			
9	27	18	9
10	30	20	10
12	36	24	12
14	42	28	14
16	48	32	16
18	54	36	18

Egyfogatu járműre tehát e mennyiségeknek *fele*.

Már most pl. a budapesti rendőrfőkapitány által 1900-ban 10,469. sz. a. kibocsátott rendelet szerint: „Minden szekeret csak annyira szabad megterhelni, hogy a rakomány súlya egyrészt a szekér hordképességével, másrészt pedig figyelembe véve a használandó ut minőségét is, a vonó állatok erejével helyes arányban álljon.“ Volna tehát a helyes arány az utviszonyok tekintetbe vételével az iménti (a kísérletes kipróbáláson nyugvó) adatok szerint 27 és 54; 18 és 36; s 9 és 18 métermázsa között variál. Azonban variáltatják-e így a terüt a mi fuvarosaink? Szó sincs róla! A budai habarcsgyár, mészégető, téglavető; a kőbányai téglagyárak; bárhol létező kavics-, homok-, agyagbányák; szénraktarak, malmok stb., nekik mindegy; felrakják a maguk 8—12 vagy több métermázsa járművükre a maguk tele terüjét, (jó ha csak 36—40 métermázst) s még ők csudálkoznak s bosszankodnak lovaikat véresre verve, hogy pl. már a 3-ik rovatban említett utviszony esetén is, uton-utfélen elakadnak s végkimerülésig zsarolt állataikkal idejében meg nem érkeznek a rendeltetési helyre és ha mégis, hát kidült párakkal jutnak végre haza.

A fővárosi rendőrség igaz, csak imént intézkedett, hogy a fuvarozók szükség esetén a terüdből rakjanak le, vagy segítő előfogatról gondoskodjanak, de mire erre kerülhet a sor, (ha ugyan kerítettik), a nyilvános, botrányos állatkinzás már többnyire végbement.

Hát én beismerem, hogy a túl és a helyes terhelésnek a konstatálása és ellenőrzése a gyakorlatban nem könnyű; de ha pl. ki volna mondva rendeletben az iménti összeállítás szerint, hogy „*eddig és ne tovább*“

s ha kötelezővé volna téve az az itt-ott már uzualis eljárás, hogy a dátum mellé a rakomány sulya is fel van jegyezve krétával a jármű valamely részén, hogy mindenki láthassa: megriktulna s végre be is szűnne a tulterhelés, mert tudni lehetne, hogy a kocsis kezében levő írásos jegyzékkel vág-e az, s ki lehetne deríteni, hogy a tulterhelésben, (ha fenforog), ki hibás, kit kell kérdőre vonni? Százat tesztek egy ellen, hogy rendszerint a fogattulajdonos s nem a kocsis a ludas. Az ily tulajdonosnak, ha *teljes szigorral* büntettetnék, bizonyára elmenne a kedve a további kihágástól.

Oly terhek, melyeket a felrakáskor nem mérnek meg suly szerint, ugy is elárulják tulságosságukat a fogat elakadásával, a vonó állatok kimerülésével, de sulyuk köbméterekre átvive, ki is számítható. Szóval, lényegesebb akadály nem áll utjában annak, hogy számokban is kideríthessük ily esetekben azt, hogy vajjon vétett-e valaki a kihágási büntető törvénykönyv 86-ik §-a ellen állatkinzással, durva bántalmazással, e tárgy rendeleték megszegésével, és ki vétett? A vétőt enyhe büntetéssel sujtani persze mit se használ, a büntetés sulyos alakban alkalmazva, igen is segíthet az itt szóban forgó szégyenletes és sajnálatos bajon.

Vegyétek e kérdést a t. érdekelt körök gondjaikba.

Monostori Károly.

Uj etetőkészülék cinegék részére.

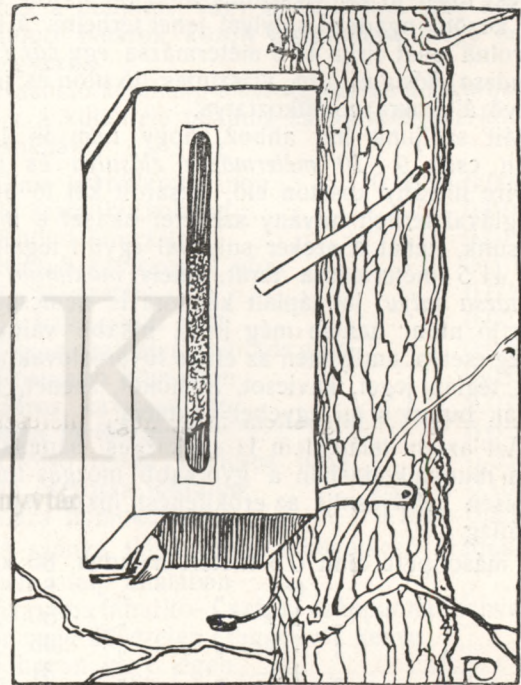
Madaraink télviz idején való etetésére sokféle készülékkel rendelkezünk immár és tagadhatatlan, hogy bármelyiket alkalmazzuk is, hathatósan lendíthetünk sorsukon a szükség napjaiban; mindazonáltal egyet sem találunk a máig használatosak sorában, mely mindenben megfelelne ama követeléseknek, amiket egy valóban *általános elterjedésre* hivatott mintához fűzünk.

A szerkezet szerint kifogástalan és a gyakorlatban tökéletesen beváló etetőink, mint a hesseni etetőházikó, a ducetető, az automatikusan működő Berlepsch-féle etető-bura aránylag drágák, ami kizárja oly mértékben való alkalmazásukat, mely az ügy érdekében kívánatos. Az olcsóbb fajta készülékeknek meg az a hibájuk, hogy bennük az eleség nem elegendőképpen védett az időjárás szeszélyei, no meg talán hivatlan vendégek (verebek, varjak stb.) ellen sem, ezenkívül ellátásuk nagyobb gonddal jár s nem eléggé takarékos, ellenőrzésük bajos. Mindez nem csupán az etető gondozójának okoz kellemetlenséget, hanem sok esetben a madaraknak is, mert előfordulhat, hogy a készülék ép olyankor mond csütörtököt (váratlan nagy hőésés, zuzmara, hófergeteg), amikor a madárság leginkább szorul élelemre.

Azt, hogy a téli etetés valóban számottevő tényezője legyen a madárvédelem ügyének és lényeges eredményeket biztosítson, csak oly uton-módon képzelhetjük, ha lokális és rendszertelen jellegből kiemelkedve, valósággal *népszokássá* válik a szó való értelmében. Ezzel azonban korántsem mondom, hogy minden kertben, gyümölcsösben állítsunk fel etetőt, hanem csak azt, hogy országszerte, minden községben, a terület

nagyságához képest megfelelő számban helyezzünk el olyan készülékeket, melyekben a szütséget szenvedő hasznos madarak megialálják az életüket megmentő falatot.

Ilyen minden izében közhasználatra való etetőkészülékünk azonban eleddig nem volt s ez okból még a mult év nyarán megszerkesztettem — egyelőre csak kemény papirosból — egy bárhol alkalmazható, kevés gondot követelő, automatikusan működő, olcsó készülék mintáját, hogy majdan őszre kelve, véglegesen elkészíttessem s a télen a gyakorlatban is kipróbálva, átadjam esetleg a közhasználatnak. Egyenesen a leghasznosabb madarainknak, a cinegéknek szántam s „Parus“-nak kereszteltem uj etetőmet.

Ámde mielőtt megvalósíthattam volna tervemet, kézhez kaptam *Bruhn dr.* hamburgi orvos hirdető lapját, melylyel majdnem szakasztottan az enyémhez hasonló s ugyancsak „Parus“-nak nevezett uj etetőkészülékét ajánlja. Nyomban meghozattam a „Köszegi Állatvédő Egyesület“ részere 6 darabot s örömmel tapasztaltam, hogy kifüggesztésük után másodnapra már sűrűen reájuk kaptak a cinegék. Jó lélekkel én is aláírhatom hát *Schwabe Frigyesnek*, a báró Berlepsch-féle seebachi madárvédelmi mintatelep vezetőjének e készülékről nyilvánított véleményét, hogy „Bruhn dr. cinegetetője a legnagyobb mértékben megnyerte tetszésemet — s mint pár órával kifüggesztése után észrevettem — a cinegék tetsztését is. Váltig meggyőződés, hogy céljának valamennyi mostanság létezőnél inkább megfelel.“ *Báró Berlepsch* szintén osztja e nézetet.

Alapjában a „Parus-etető“ a Berlepsch-féle etető-bura gondolatán sarkal, csak hogy jóval egyszerűbb, mindenütt alkalmazható s a mi a fő: jóval olcsóbb.

Ugy, amint a mellékelt rajzon látható, lényege szerint hasábalaku bádogszelence. Felül és kétoldalt bádogszalagok szolgálnak arra, hogy fára, falra, palánkkerítésre szögezhesük. Feneke rézsutosan áll a hátulsó lap közepére támaszkodva, elül pedig a homloklap alsó szélén keskeny rést alkotva, mely az alája forrasztott kis vályuba nyílik. Ha már most tetejét leemelve, kendermagot töltünk a szelencébe, abból — saját súlyánál fogva — annyi folyik le a vályuba, amennyi elfér benne. A vályu pereme oly magas, hogy kellő ellenállásával megakadályozza a mag kiömlését, mely azonban mindenkor pótlódik a magtartóból, mielőtt a cinegék kiszedegetik belőle. Hogy a cinegék odacsalogassuk az etetőhöz s figyelmüket a vályuban lévő kendermagra irányozzuk, arra szolgál a szelence aljára erősített bádogszalag végéig forrasztott tálcika, melyet faggyual kevert dióval vagy kendermaggal töltünk meg s ugyancsak faggyuszeletet akasztunk a szelence oldalán lévő horogra olyképpen, hogy az a kendermagos vályuhoz érjen. Az így felszerelt s maggal megtöltött készülékből időjárás, elszórás, elromlás ellen biztosítva, napokon, sőt heteken át táplálkozhatnak a cinegék s felszabadulunk a nap-nap után való ellenőrzés és élelemnyújtás gondjától. Az oldallapokon látható ablakocskákon át kívülről is láthatjuk, mennyi fogyott el a magból s így időnként pótolhatjuk a veszteséget. A kíváncsi és szemfüles cinegéken kívül pedig egyéb madár nem merészel a készülékre szállni, legfőleg talán a verebek fognak idővel végtelen szemtelen létükre oda tolokodni. Eddigél még nem figyeltem meg, hogy merészségükben ennyire vetemedtek volna. Kertemben már hetek óta működik a „Parus“, verébcapat is settenkedik környékén, de mást mint cinegét, nem láttam még rajta.

Legajánlatosabb oly pontokon alkalmazni a „Parus“-t, ahol a cinegék többször megfordulnak s ahol a közelben fenyves sűrűségek akadnak, hová ellenség közeledtére a lakmározás közben meglepett madárkák menekülhetnek.

A forgalomban kétféle nagyságban szerepel a „Parus“. A nagyobbik egyszer megtöltve hónapokig, a kisebbik hetekig működik. Amaz 4.70 márkába kerül darabonként (6 drb 27 márka, 12 drb 52.40 márka), emez 2.25 márkába (6 drb 13.20 márka, 12 db 24 márka).*

Köszeg, 1909. jan.

Chernel István.

Az Aradi Állatvédő Egyesület megalakulása.

Az aradi állatvédő egyesület, melynek humánus működése már évek óta ismeretes, f. évi január hó 16-án alakult meg hivatalosan.

A humánus eszme megpendítője tudvalévőleg Lukáchy Lajos volt. Az ő buzgó fáradozásának köszönhető, hogy a nemes célokat szolgáló egyesület megtarthatta alakuló közgyűlését.

* Megrendelések „Verlag Parus“ Hamburg 36, címezendők.

A városháza tanácstermében tartott alakuló közgyűlés lefolyásáról a következő jegyzőkönyv vététt fel.

Jelen voltak: Károlyi Gyula gróf főispán, Chernel István az Országos Állatvédő Szövetség kiküldöttje, továbbá Ábray Lajos, Andrányi Károly, Baross Fejenc dr., Boros Vida, Buja Sándor, Gutzjahr Mihály, Kristyóry János, Kovács Vince, Kádas Kálmán, Lakatos Ottó dr., Lukáchy Lajos dr., Lócs Rezső, Mülek Lajos dr., Máday Mátyás, Nagy Orbán dr., Rétfalvy Jenő, Nesznera Ödön, Sarlot Domokos, Reicher Károly, Varjassy Lajos, Záray Ödön.

1. Károlyi Gyula gróf főispán üdvözlí a megjelenteket s lelkes szavakban vázolja az állatvédelem humánus és közgazdasági jelentőségét. Röviden vázolva az értekezlet összehívásának célját, konstatálja, hogy az egyesület alakulásához elegendő aláíró jelentkezett.

Elnök ur Öméltósága bemutatja Chernel István urat, mint az O. Á. V. E.-nek az alakuló közgyűlésre kiküldött képviselőjét és felkéri előadásának megtartására.

2. Chernel István ur megtartja előadását az állatvédelem és az állatvédő egyesületek jelentőségéről, mely érdekes előadás a jelenvoltak általános tetszésével találkozok.

3. Lukáchy Lajos dr. ur köszönetet mond elnöklő főispánnak és Chernel Istvánnak szíves megjelenésükért és az érdekes előadásért. Ismerteti az állatvédelem érdekében eddig kifejtett tevékenységét, melynek során köszönetet mond mindazoknak, akik őt a munkájában támogatták s különösen azoknak, kik már évek óta az állatvédelem nemes céljait anyagilag is elősegítették. Meleg szavakban emlékezik meg dr. Horváth Kornélról, a korán elhunyt aradi orvosról, aki az állatvédelemről irt több szakmunkájával keltett feltűnést.

Végül javaslatot tesz az egyesület megalakítására vonatkozólag.

Nagy Orbán dr. a gyűjtő-íveken aláírt jelentkezők és a jelenvoltak nevében is hozzájárul Lukáchy Lajos dr. javaslatához. Együttal javasolja, hogy Lukáchy Lajos dr. igazgató elnökké választassék s eddigi önzetlen és odaadó működéséért hálás köszönet nyilváníttassék.

4. Elnök ur Öméltósága felteszi a kérdést, hogy a gyűjtő-íveken aláírt jelentkezők és az ezekhez ezuttal csatlakozók óhajtnák-e az Aradi Állatvédő Egyesületet megalapítani, kívánnak-e a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségéhez csatlakozni, elfogadják-e az elnökség, tisztikar és választmány megválasztására, nemkülönben Lukáchy Lajos dr. eddigi működését illető teljes elismerés és köszönetnyilvánításra vonatkozó javaslatot?

Az egyhangulag adott igenlő felelet után az elnök határozatilag kimondja, hogy:

Aradon az állatvédő egyesület megalakult és *hogy az egyesület a magyarországi állatvédő egyesületek szövetségéhez csatlakozik;*

hogy az egyesület védnökévé egyhangulag Károlyi Gyula gróf Arad város és Aradvármegye főispánja választatik meg;

hogy a három évi időtartamra egyhangulag megválasztatnak;

Elnökké: Varjassy Lajos, Arad város polgármestere;

Dálnoki Nagy Lajos dr., Aradmegye alispánja.

Igazgató elnökké: Lukáchy Lajos dr. ügyvéd.

Titkárrá: Réthfalvy Jenő m. kir. jószágigazgató-sági segédtitkár.

Választmányi tagokká: Andrányi Károly, Ábray Károly, Baross Ferenc dr., Boros Vida, Burián János, Barabás Béla, Chernovics Diodor dr., Fábry Sándor dr., Gutzjahr Mihály, Kristyóry János, Kabdebó Géza, Kovács Vince, Lőcs Rezső, Kádas Kálmán, Lakatos Ottó, Mülek Lajos dr., Mezei Andor, Heinrich Sándor, Natland Bernát, Máday Mátyás, Nagy Orbán dr., Onku Miklós, Ottenberg Tivadar, Sarlot Domokos, Szudy Elemér, Stauber József, Reicher Károly, Ring Géza, Urbán Iván, Róka József, Záray Ödön és Zima Tibor;

hogy Lukáchy Lajos dr.-nak eddigi kifejtett önzetlen és buzgó működéseért és fáradozásáért az egyesület köszönetet mond.

5. Felolvastatnak az egyesület alapszabályai, melyek észrevétel nélkül fogadtatnak el.

6. Az elnök indítványára az egyesület pénztárának kezelésével a közgyűlés addig is, míg megfelelő pénztárnok lesz választható, Lukáchy Lajos dr. urat bizza meg, egyben a most megválasztott egyesületi vezetőséget a közgyűlés megbizta azzal, hogy az alapszabályokat jóváhagyás végett a belügyminiszteriumhoz terjessze fel s azoknak jóváhagyottan visszaérkezése után a végleges megalakulás céljából közgyűlést hívjon össze.

7. Elnök ur köszönetet mond, hogy az egyesület öt védnökül megválasztotta. Igéri, hogy azt a nemes célt, melyért az egyesület megalakult, tőle telhetőleg támogatni fogja.

Indítványok nem tétetvén, elnök az ülést beukereszti.

*

Az Országos Állatvédő Egyesület gróf Károlyi Gyula urhoz, Arad vármegye és Arad sz. kir. város főispánjához, az Aradi Á. V. E. védnökéhez, az egyesület alakulása alkalmából köszönő iratot intézett, melyből a következőket idézzük:

„Az Aradi Állatvédő Egyesületnek f. hó 16-án történt megalakulásáról, Lukáchy Lajos igazgató elnök jelentéséből örömmel értesültünk azokról a jövőre nézve kedvező kilátásokat és sikert ígérő körülményekről, melyek között ez a társadalmilag és közgazdaságilag egyaránt jelentőséggel bíró egyesület az ország egyik leghaladóbb és legműveltebb közönséggel bíró központján megalakult.“

„Az említett kedvező körülmények első sorába helyezük azt a nemeslelkű érdeklődést, melyet Méltóságod az ügy iránt tanúsított és melynek fényes bizonyítékát méltóztatott adni az által, hogy az új egyesület védnökségét elvállalni kegyeskedett, miben az egyesület felvirágzásának egyik főbiztosítékát látjuk.“

„Engedje meg Méltóságos főispán ur, hogy meleg hálánkat fejezzük ki az ügy és az aradi egyesület, mint új szövetségünk és munkatársunk irányában tanúsított nagybecsű pártfogásáért.“

„Tisztelettel kérjük Méltóságos főispán urat, hogy a kezdő egyesület tevékenységét jóindulattal kíséreni és azt céljai elérésében hathatós pártfogásával támogatni kegyeskedjék.“

Egyesületi hírek.

A Pozsonyi Állat- és Madárvédő Egyesület megalakulása alkalmából tudvalevőleg tiszteletbeli tagokul megválasztotta: Apponyi Albert gróf és Darányi Ignác minisztereket, Berlepsch János bárót, Máday Izidort, Herman Ottót, Csörgey Tituszt, Chernel Istvánt, gróf Pálffy Istvánt, Győrík Mártont, dr. Pantocsek Józsefet és Simonyi Gyulát.

Az egyesülethez beérkezett köszönőiratok közül közöljük a következőket:

„Nagyságos Elnök Ur! A Pozsonyi Állat- és Madárvédő Egyesület részéről ért azon megtiszteltetésért, hogy a nevezett egyesület tiszteletbeli tagjává választott, fogadják őszinte köszönetemet. Legyenek meggyőződve, hogy az egyesület humánus törekvéseit mindenkor támogatom. Hazafias üdvözlettel

Apponyi.“

„Nagytekintetű Elnökség! Őszinte köszönettel vettem a t. Elnökségnek folyó évi január 17-én kelt szives értesítését, hogy a pozsonyi Állat- és Madárvédő Egyesület által annak tiszteletbeli tagjává megválasztattam. Fogadja a t. Elnökség az egyesület ezen megtisztelő elhatározásáért és figyelméért ismételtlen is hálás köszönetemet és legyen meggyőződve, hogy mindenkor kiváló örömmel fog szolgálni, ha az egyesület humánus céljait előmozdítani alkalmam leend. Hazafias üdvözlettel

Darányi.“

Állatvédő egyesület Nagyváradon. Alapos remény nyílik arra nézve, hogy Nagyváradon, ebben a nagy értelmiséggel bíró városban is tér nyílik az állatvédelmi eszmék terjesztésének, amennyiben értesülésünk szerint dr. Tóth Mihály főrealisk. tanár, a széles körökben ismert lelkes és tudós tanférfiu foglalkozik azzal, hogy egy állatvédő egyesületnek megalakítására irányuló mozgalmat indítson meg. Az O. Á. V. E. a nevezett tanár urnak valamennyi idevágó kiadványokat és nyomtatványokat megküldötte és egy megleghangú levélben az ügy pártfogására felkérte.

Állatok világa.

Az északvidéki kutyák az északi népek életében igen jelentős szerepet visznek. Ez a kutya, mely kinésére és jórészben természetére nézve is nagyban hasonlít az északvidéki farkashoz, ott majdnem az egyedüli házi-állat, mely egész életét ugyszólván igában tölti, részint a szán előtt, részint mint teherhordó. Csak a rövid nyári időszak juttat néha némi pihenőt ez állatoknak.

A szán elé rendszeren egész csapat ilyen kutyát fognak egy könnyű Kummer-féle és szij-istráng segít-

lyével. Gyepőről és vezetésről szó sincsen. Egy idősebb és tanultabb kutya vezeti a többi.

Ha a kutya gazdáját vadászatra kíséri, 15 kg nyi sulyu terhet cipel. Ha a vadászati kirándulás szánon történik, a szán elé fogott 6—8 kutya 5—6 személy, tehát 300—400 kg. terhet szállít.

Ha, ami egyébiránt elég ritka, a kutyák pihentek és jól tápláltak, akkor alig fékezhető gyorsasággal iramodnak és óránként 2 mérföldet haladnak.

Ha utközben iramszarvast szimatolnak, akkor örült sebességgel keresik és üldözik mindaddig, amíg lőtávokra be nem érik őket.

Ugyancsak ezek a kutyák segítkeznek az eszkimóknak a foka- és jegesmedve-vadászaton is. Hasonló fontos szerepe van a kutyának Kamcsatkában. Ezek a kutyák hosszú szőrűek és jobbára halakkal táplálkoznak, melyeket nagy ügyességgel fogdosnak. Tavasztól őszig senki sem törődik a kutyákkal, melyek mindenüvé szabadon barangolnak és maguk keresik táplálékukat. Ha módjukban van, hogy bőséges halat foghatnak, akkor azoknak csak fejét eszik meg és a többi ott-hagyják. Októberben a kamcsatkai ember összeszedi kutyáit és kunyhójának cölöpjeihez kötözve tartja őket, hol egyelőre koplalniok kell, hogy a nyári évszak alatt nyert fölösleges kövérségüket elveszítsék és így jobb futók lehessenek. A koplalási idő elteltével reggelenként és esténként rosszul conservált szárított, vagy erjedt penészes halféléket kapnak eléggé sovány adagokban. Mindamellet ezek a kutyák erősek és sokat bírók. Egy szán elé rendszeren 4 kutyát fognak, melyek 3 felnőtt embert és még némi egyéb terhet gyors tempóban képesek tova vinni. Egy kutya ára szerszámostul 60—80 rubel (150—200 korona). A szibériai kutya külseje is hasonlít a farkaséhoz. A nyarat ezek a kutyák jobbára vízben töltik, hogy a bögölyszertü legyenek ellen védekezzenek. Télen át a mély hóban tanyáznak. A szibériai kutya majdnem kizárólag szán előtt jön alkalmazásba. Egy szánfogat rendszeren 12 kutyából áll, melyek élén egy jól idomított kutya vezet. Ezek a vezető kutyák rendkívüli szimattal és emlékező tehetséggel bírnak. Nemcsak, hogy teljesen biztosak a követendő utirányban, hanem pontosan tudják a pihenő helyek fekvését is és a végtelen egyformaságban elterülő hősivatagban meg-megállanak, fejüket gazdájuk felé fordítják és mintegy biztatják arra, hogy a hólapátot elővegye és kotorva keresse a hó mélységében elrejtett kunyhóhoz vezető utat. Nyári időszak alatt a kutyák csónakokat húznak a folyókon fölfelé. Megezik, hogy a parton lépegető kutya a vízbe veti magát, átuszik a folyón és a másik parton folytatja munkáját. Ezek a kutyák naponkint tíz félig rothadt heringet kapnak táplálékul, de annyival jobb a sorsuk, hogy a szibériai ember emberségesen bánik velük, míg az eszkimók és kamcsatkaiak a hihetetlen rossz tartás mellett ütlegekkel és rugdosással fizetik meg a kutyák megbecsülhetetlen értékű szolgálatait.

—yi—

Ivadáknivelés a szárnyasoknál. A szárnyasvilág családi életének megfigyelésénél csodálatos dolgokat tapasztalhatunk olyankor, midőn apró nemzedékük gondozásáról, megvédéséről és kioktatásáról van szó.

Első sorban az összes tyukfélék fölötté gondos szülék, mihelyt valami ragadozó emlős vagy szárnyas, egy-szóval bárminő ellenség felbukkan, vészhangot hallatnak, mire a zsenge csibék sietve menekülnek az oltalmat nyújtó anyai szárnyak alá. Egy-egy tapasztalatlan apróság közelebb merészkedik valami tócsához, patakhoz, vagy kőbe botlik és elesik: az árgusszemű kotló erre is talál figyelmeztető, korholó hangot; az elővigyázatosságról megfélekedett csibe tüstént meghallja a figyelmeztető szótátot és sietve csatlakozik a többiekhez. Ilyesmiért nem kell mindjárt az anya védőszárnyai alá bujni; a csibe különbözteti a figyelmeztetés hangjából is, hogy mikor kell a szárnyak alá bujni s mikor nem.

De nemcsak a tyukfélénél, fogolynál, fürjnél tapasztalunk ilyen vonásokat; itt vannak a viziszárnyasok is, a vadkacsa, a vadlúd. Mihelyt fönt a magasban fölbuknak a veszedelem valaminő ragadozó alakjában, az apróságok a figyelmeztető hápogásra, gáogásra tüstént elrejtőznek, vagy víz alá buknak; ebben a házikacsák csak olyan ügyesek, mint atyafiságuk: a vadkacsaféle.

Gólyák, fecskék a röpkülés elemeivel vesződő fiaiknak ugyszólván leckeórákat adnak. Valósággal buzdítják, körülropködik, sőt figyelmeztetésül meg-megbökösik őket, úgy hogy lassanként eltanulják azok azt is, hogyan kell a röptükben elkapott zsákmánnyal viselkedni.

A gólyaszüle, midőn fiaival röpkisérleteket végez, kigyót, békát vagy egeret szerez s azt röpkülés közben kiejti csőréből, a fiak versenyezve kapdosnak az eledel után. Amelyik már ügyesebb, az esés közben is elkapkodja a prédát. A gyakorlatlanabbak a földre szállanak s onnan iparkodnak a zsákmányt a többi elől elkapkodni.

A szárnyasvilágban a szülői nemzedék kétség-telenül sokat fáradozik azon, hogy fiaiban az ügyeséget, sőt a természetes ösztönt fejlessze. Valószínű, hogy a káros és az alkalmas eleséganyag megkülönböztetése körül is akad fiaik számára egy-egy utbagigazító szavuk, csak hogy megfigyeléseink ebben még felette hézagosak.

Gyulai György.

SZEMLE.

Utcai állatvédelem Cöln-ben. Az általános utca-rendőrségi szabályok függelékekép a kölni rendőrható-ság (mindenütt törvényekre s rendeletekre hivatkozva), a következő figyelmeztetőt adta ki közegeinek mihez-tartás végett:

Büntetés általában 150 márka, esetleg elzárás. Állatoknak kövel dobálása esetén 60 márka büntetés, esetleg 14 napi elzárás.

Minden nyilvános állatkinzás ellen közbe kell lépnie a rendőrközegnek, anélkül, hogy a közönségnek erre vonatkozó kérését várná.

Az állatvédő egyesület tagjai kérésének, hogy a fenforgó állatkinzást megállapíthassák s a kihágó ellen feljelentést tehesse, lehetőleg eleget kell tenni.

Vonó állatokra nézve különösen (ebekről külön van szó), a következők mondatnak:

a) alkalmatlanok igazásra fertőző betegségekben szenvedő, feltűnően sebesült, lezsarolt, elgyengült, sánta állatok. Ilyenek szükség esetén kifogandók a jármű elől;

b) a járművek túlterhelése tilos. Ily esetben előfogatot kell a kocsisnak alkalmaznia, esetleg a terübről le kell raknia, különben a továbbterelést meg kell akadályozni;

c) építkezéseknél s földkiemeléseknél az alkalmazott dobogó-híd szilárdan aláerősített kell legyen;

d) a patkó-sarkok ápril 1-től nov. 1-ig 2 cm., az év egyéb idejében 3 cm. kiállók legyenek a patkóból;

e) más lovaihoz csapdosni tilos.

Ajánlatos teendők néven a következők:

a) emelkedésnél (hágónál) pihentetése az állatnak; a hágó uton meg nem állni vele; kereket fékezni, mögé tett kövel vagy egyéb alkalmas tárggyal; a továbbindulást homokfelszórással, a járműrud oldalra fordításával megkönnyíteni, ha kell, nemkülönben segítő előfogatot alkalmazni;

b) a bevágott kereket indulás előtt felszabadítani az akadályból;

c) hidegben felhevült, izzadó fuvarosállatot betakarni; forró időben lehetőleg árnyékban állni meg vele, napjában többször itatni, lovak fejére szalmakalapot alkalmazni;

d) elbukott állatot kifogni, járművet hátrahúzni, az állat mellső lábait előre, a hátsókat a has alá igazítani, sikos helyen homokot felszórni, vagy pokrócot tétetni lábai alá; az állatot csak szölongatni kell, ütni nem szabad, legfeljebb ostorral legyinteni. Ha nem sikerül a lábra állítása, tűzoltókért kell telefonálni, hogy emelő készülékekkel megjelenjenek és segítsenek. Költségeket a tulajdonos viseli;

e) megsérült, de még élő lovat — ha a tulajdonos másképp nem intézkedik — az ő költségén a legközelebbi lóvágóhoz el kell szállítani, döglöttet a gyepmesterhez vitetni.

Madarakra nézve:

Törvény az 1888. évi s a hozzáadott rendelet. Ezek szerint: ragadozó madarak kivételével — madarat elfogni, fészket feldulni, tojásait, fiait elszedni, mind-ezeket áruba bocsájtani tilos.

Szállítás ügyében:

a) szárnyast csak tágas ketrechen vagy egyéb szilárd tartányban szabad szállítani, zsákba rakni, fejfelé lefelé hordozni tilos. Élő baromfit felakasztani, kopasztani nem szabad;

b) más állatok annyi helyet leljenek, hogy szabadon egymás mellett állhassanak s feküdhessenek; ezeket nyügbe verni, farkukat csavarni, rugni, dobálni, szurni, egyszóval, durván bántalmazni tilos. Ebet boszszantani — kivált, ha nincs szájkosara, nem szabad. Állatot a kirakásnál dobálni tilos.

Állatot terelni csak a város kijelölt utain, utcáin szabad, máshol csak járműben szállítható. Fejős tehenet vásárra hajtandó, reggel ki kell fejni.

Elhanyagolt állatra nézve:

Az ilyenről, úgy nemkülönben rabbá lett ember

állatáról, ha annak gondozását más nem vállalja, jelentést kell tenni az illetékes kerületi rendőrfelügyelőnél.

*

Mindezek nagyrésze nálunk is — legalább a székesfővárosban — hatályban van; kívánatos csak az, hogy lehetőleg még szigorubb ellenőrzés alá kerüljön azok betartása.

Mo.

Szálloda és kórház állatok számára Londonban. Erről az intézményről, melyet mrs. Chan Toon, egy amerikai nő vezet, a „Hund“ című folyóirat többek között a következőket írja: Az intézetbe nemcsak beteg állatok hozatnak, hanem az inkább egy pensiofajta mindennemű állatok számára, melyeket kedvtelésből tartanak gazdáik s melyeket ideiglenesen ide szoktak elhelyezni, ha bármi okból egy időre otthon nem tarthatják. Ebben a pensióban és a kórházban kutyák, macskák, majmok, apró medvék, házinyulak, mókusok, borzok és egyébek fordulnak meg. Az állatoknak egy része a legkülönbözőbb okokból jut ebbe a pensióba, így pl. sok állat azért, mert otthon túl etették és becéztek őket és ezt a természetellenes életmód okozta bajokat a szanatóriumban kell kiheverniök. Az intézet legnevezetesebb vendége Lord Avebuy, más néven Sir John Lubbock tulajdonát képező Omar nevű orang-utang volt, kit gazdája, ki már egy kutyát olvasásra idomított, szintén csodaállattá szándékozik nevelni. Omar-t fogtómés végett hozták az intézetbe. Az okos állat szívesen türte a fogorvos kezelését és megszabadulván fájdalmaitól, lehet mondani, hálásnak mutatkozott. Az intézet London előkelő városrészében, Belgraviában van és a legmagasabb rangú világ látogatója és pártfogója. Nem is kell mondani, hogy az intézet helyiségei az állatok egészségének és tisztaságának érdekében a legnagyobb célszerűséggel vannak berendezve és szakavatott orvosok és ápolók állanak rendelkezésre. Az árak mutatják, hogy az intézet csakugyan a legvagyonosabb osztály érdekeit szolgálja. A beiratási díj 15 shilling (18 korona); a pensió-szállás és ellátás 5 shilling (6 korona). Az a kutya, melyért egyszer a beiratási díj meg lett fizetve, az illető évben pár órára 1—2 shillingért „betérhet“ és étkezhetik, mialatt gazdája egybűtt van elfoglalva. Hogy a nagy vagyon minő extravagantiákra vezet az állatok beczésében, arról lapunkban már volt szó. Ilyen sajnalatra méltó és egyáltalában nem helyeselhető kinövésekről tesznek tanuságot az intézet forgalmából nyert adatok, melyek szerint a sikkes ölebek drágakövekkel ékített nyakkötőkkel, bársony és selyemből készült ruhafélékkel, sőt zsebkendőkkel és látogatójegyekkel vannak ellátva; továbbá, hogy az intézetnek pl. egy ölel temetéseért urnője több mint 800 koronát fizetett.

Állatvédelem Párizsban. Az itteni állatbarátoknak egy tekintélyes csoportja szerte az utcákon alkalmazott falragaszokon felhívást intéz a közönséghez azzal a kérelemmel, hogy kutyák és macskák felnevelésétől mindenképpen álljanak el. A felhívás említi, hogy Párizsban évenként 16 000 gazdátlan vagy elhagyott kutya kerül a gyepmesteri intézetbe és onnan mintegy hatezer az élve-boncolók asztalára, Az elhagyott macs-

kák bebarangolják a várost és annak ültetvényeit, küzdenek az éh-halállal és durva üldözőkkel. Azért azzal a felhívással fordulnak a közönséghez, hogy az ujszülött kutyákat és macskákat azonnal öljék meg, „ez egy szomorú kötelesség ugyan“, ugymond a felhívás, „de hát végre is kötelesség“. Százszorta jobb az állatokat születésükkor megölni, mint azokat a véletlennek kitenni, mely előbb-utóbb a szenvedések hosszú sorozatát juttatja az állatoknak.

Tagadhatatlan, hogy aki nincs tisztában azzal, hogy a fölösleges fiatal állatokat emberséges állattartók kezeibe juttathatja-e, helyesen cselekszik, ha a párizsi állatbarátok tanácsát követi. —y i—

Elesett lovak szállítása. Drezdában az ottani állatvédő egyesület javaslata következtében az 1906. év óta a városi tűzoltóság által eszközöltetik. Bécsben szintén a városi tűzoltóság és annak fogatai szállítják el az utcákon elesett lovakat és pedig azokban a mentőkocsikban, melyeket a bécsi állatvédő-egyesület állított fel. Nem hallgathatjuk el, miszerint nagyon is kívánatos lenne, ha nálunk is a szerkesztővárosi tűzoltóság legénysege és fogatai állának rendelkezésre és használnák az Országos Állatvédő Egyesület mentőkocsiját. —y i—

HIREK.

Hanusz István †. Lapunk zártakor vesszük a Kecskeméti Állatvédő Egyesület lelkes és nagy tudású elnökének, az ügy igaz barátjának, Hanusz István esperes-prépostnak, állami főreáliskolai igazgatónak, váratlan elhunytáról szóló gyászhirot. A legmélyebb részvétellel emlékezünk meg e gyászesetről és fenntartjuk magunknak, hogy a nemes elhunytak érdemeit még külön méltassuk.

A természet védelme. A Pozsonyi Toldy-Kör a múlt télen megkezdett szociálpedagógiai vitaestélyeit élénk részvétellel és érdeklődéssel mellet az idén is folytatja. E vitaestélyeket ezuttal is *dr. Kováts Lajos* városi tisztí orvos rendezi, kit lapunk olvasói és ügyünk barátai mint a pozsonyi á. v. e. megalapítóját és nemes emberbarátot ismernek. A folyó tél első vitaestélye november utólján tartatott, midőn *dr. Kováts Lajos* tartott előadást a természet védelméről. Ecseltelte az állat- és növényvilágban észlelhető okatlan és káros pusztításokat, melyekben jórészt az iskolás gyermekek képeznek tényezőt. Ezek tevékenységi ösztönét az iskola nem elégíti ki, mely nem is hozza őket kellő érintkezésbe a megbecsülendő természettel. Szót emel az iskolának oly irányban való reformálása mellett, mely a természet megismeréséhez és megszeretéséhez vezeti a gyermekeket. A modern paedagogia legideálisabb jelszavainak egyike: „Vissza a természethez!“ Az iskola a gyermekek tevékenységi ösztönét igyekezik kielégíteni és irányítani oly intézkedések által, melyek a gyermeknek cselekvésre, testgyakorlatra, és egyáltalában testi és képességének fejlesztésére

alkalmasak. Az iskola ébresszen a gyermekekben szeretetet és érdeklődést a természet iránt. Reformálni kell a természetrajz tanítását és azt kiegészíteni és elősegíteni iskolakertek létesítése által. A gyermekek keréskedjenek és virágot ápolhassanak. A természet megszeretésének szolgálatot tesz az állatvédelem és annak nálunk fennálló intézményei az á. v. egyesületek, a „Madarak és Fák napja“; az „Ifjusági Madárvédő Liga“; a „Gyermeknaptár“; sat. — A tárgyhoz hozzászóltottak *Göndör Károly* a kath. népiskolák igazgatója, *dr. Császár Mihály* áll. főreálisk. tanár és *Krammer József* áll. polg. leányisk. igazgató.

Vizkereszt (jan. 6.) napján újabb vita-est volt, melyben ismét *dr. Kováts Lajos* volt az előadó, aki ezuttal az iskolák művészi díszítéséről és szepítéséről értekezett. Az előadás után *Krammer József* az áll. polg. leányisk. igazgatója ismertette a nevezett iskolában a művészet és szép iránti érzék fejlesztése érdekében tett gyakorlati kezdeményezést. —yi.—

A vasuton szállított állatok itatására és locsolására berendezett és kijelölt állomások legújabb jegyzékét a kereskedelemügyi miniszter múlt évi november 23-án kelt 98523/III. számú átirata alapján a földmívelésügyi miniszter 1908 évi december hó 7-én, 106.695/III/3. 1908. sz. alatt tette közzé: Itató és locsoló állomás van a magyar államvasut vonalain 27; a déli — a Kassa-Oderberg-i — és a Győr-Sopron-Ebenfurt-i vasut vonalain egy-egy. Csak locsoló állomás a M. Á. V. vonalain 19.

Országos Ifjusági Madárvédő Liga és a sajtó. Legelőkelőbb lapjaink egyike, a Budapesti Hirlap f. é. január 13-iki számában többek között a következők foglaltatnak: „Az Országos Állatvédő Egyesület a közoktatásügyi miniszter erkölcsi támogató-ával a madárvédelem fiatal, de immár milliónyi tagból álló gárdáját állította talpra szerte az ország különböző iskoláiban. A madárvédelemre való nevelés és ezzel együtt a minisztertől életbeléptetett fák és madarak napja is egyformán alkalmas arra, hogy a fiatalsággal a természetet megszerettesse és egyben megbecsültesse, valamint arra is, hogy lelkének nemes érzelmeit ápolja és esetleges durvaságát lecsiszolja. A madárvédelemnek azonban etikai nagy fontosságán kívül hazánkban, mint agrikultúr államban, nagy a közgazdasági jelentősége is. Épp ezért csak örömmel üdvözölhetjük azt a szép mozgalmat, mely a nép- és polgári iskolákban is megteremtette az Országos Ifjusági Madárvédő Ligát. Legutóbb országszerte hozzáfogtak középiskoláinkban is a liga szervezéséhez. A vidéki gimnáziumok között legutóbb a szolnoki és temesvári állami főgimnáziumok ifjusága csatlakozott az országos ligához, ma pedig a budapesti állami középiskolák közül elsőül az I. kerületi állami főgimnázium négyszáz tanulója tette le a madár- és állatvédő fogadalmat.“

Az éhező madarak érdekében *Alexy Kornél* iskolaigazgató, az állatvédelem ügyének régi buzgó hive, a „Nagybánya és Vidéke“ című hetilapban figyelemreméltó felhívást tett közzé, melyben elsőrendű hasznos madarainknak felsorolása mellett utmutatást ad arra

nézve, hogy mely madárnak minő eseség, miféle módon nyújtassék. A nevezett igazgató, aki élőszoval és írásban már annyi szolgálatot tett az állatvédelem ügyének, Nagybányán állatvédő egyesület alakításán fáradozik.

Az állatvédelem a belga parlamentben. Bauvermans képviselő szoba hozta különböző távlovaglások terveit, melyek a hadseregben megbeszélés tárgyát képezik. A hadügyminiszter bejelentette, hogy a távlovaglásokat nem fogja engedélyezni.

IRODALOM.

Aquila. A „Magyar Ornithologiai Központ“ folyóirata 1908. évi (XV-ik) folyama. Szerkeszti Herman Ottó. Előfizetési ára 16 korona.

Ez a felettén diszes kiállítású madártani folyóirat hovatovább nagyobb és nagyobb szabásúvá válik. Magyar közleményei esetenként más nyelvre is átírva, nemzetközivé teszik az iratot, melynek kiválóságát általánosan elismerik.

A szóban forgó XV-ik kötet 360 nagy oldal, 24 ábrával. Elöl Herman Ottó a repülés kérdésében publikál felettén figyelemreméltó dolgokat, oda konkludálva, hogy addig, míg a repülőgép megszerkesztésénél a repülés feltételeit nem magán a madáron kutatják s nem ahhoz alkalmazkodva konstruálják a repülőgépet — siker nem remélhető.

A „Madárvonulás Magyarországon“ címen Schenk Jakab, a m. o. k. adjunktusa számol be az erre vonatkozó 1907. évi adatokról, mely adatok száma cirka 13 ezer. Jellemzi ebben a mondott év tavaszi madárfölvonulását s ismerteti a fajokat; közli a megfigyelők névsorát, az új megfigyelő-állomások jegyzékét, a vonulási naptárt meteorológiai adatokkal s az áttelelő madarak jegyzékét. Egmagában oly óriási munka ez, amely összeállítását fennen dicséri.

Hasonló adatok foglaltatnak még a kötetben Oroszországra nézve.

Csiki Ernő: „Biztos adatok madaraink táplálkozásáról“ címen folytatja tanulmányai eredményeinek közlését, rendkívül érdekes és gazdag adatokat tárva elő.

Dr. Rössler „A bélyei rétmuzeum“ címen e madárgyűjtemény történetét ecseteli s katalógusát közli.

Bodnár Bertalan a Wagner-féle madárgyűjteményt katalógus kíséretében ismerteti, Dr. Szlávy Kornél pedig az újvidéki „Nagy rét“ madárvilágát tárja elénk bravuros leírásban s oly remek fényképfelvételek kíséretében, amelyek egyenesen ritkítják párjukat. Ezt követi Schenk Jakab: „Az obedszka gémtelpe a jelenben“ című leírása. Gyönyörű, megkapó dolgozat. Dr. Szlávy fényképfelvételeivel gazdagítva.

Ugyancsak Schenk adatokat hoz egy további közleményében a fehér gólya életmódjához s az állatnak hasznosságát kétségtelenül bizonyítja.

Lodge R. B. remek fotográfia-másolatok kíséretében egy erdélyi tanulmányutjáról számol be „Élmé-

nyeim sasokkal és keselyűkkel“ címen, mely az Aquila e kötetében angolul is közölve van.

A kimeríthetlen Schenk következik megint a sorban „Madártani vázlatok a magyar Aldunáról“ című pompás tanulmányával, melyhez pazar szépségű fényképfelvételeket ugyancsak dr. Szlávy szolgáltatott. Ugyancsak Schenk jelent ezután az 1908. évi madárjelölésekről vonuló madaraknál, s az eddig elért eredményeket közli.

Következik Csörgey Titusz beszámolója a M. O. K. 1908. évi gyakorlati madárvédelmi működéséről. Ismertet ebben több madárvédelmi telepet, beszámol kiosztott fészekodukról, etetőkről, ismeretterjesztő kiadványokról, s arról, hogy a M. O. K. színes madárképek kiadását is terjesztését határozta el.

„Kisebb közlések“ címen rendkívül érdekes apróságok nagy számban foglaltatnak még e kötetben s végül ismertette van benne Herman Ottó: „A madarak hasznáról és káráról“ című remek műve, a központ gyűjteményének szaporodása és egyéb intézeti ügyek s ismertette van Schenk által a német ornith. egyesület múlt évi nagygyűlése, hivatalos jelentés alakjában.

E rendkívül gazdag, nagybecsű tartalma az Aquilának egymaga is dicséri már annak nagynevű szerkesztőjét és jeles munkatársait, mi őszintén csak gratulálhatunk e pompás művükhöz, mely nemes sáfarkodásuknak egy évi hű tükre is egyszersmind.

M. K.

„Spezielle Pathologie und Therapie der Haustiere.“ Írták dr. Hutyrá F. és dr. Marek J. m. kir. állatorvosi főiskolai tanárok. 2124 oldal, 319 képpel. Ára 52 korona. Megrendelhető minden könyvesboltban.

Az állatok összes betegségeinek ismertetése, azok gyógyítása, a fellépésük elleni védekezés foglaltatik e nagyszabású, rendkívül diszesen kiállított könyvben. Ismerem a hazai és külföldi idevonatkozó szakirodalmat, hát bátran kijelenthetem, hogy ehhez a műhöz fogható munka eddig még nem jelent meg.

Ami az óriási szakirodalomban erre a kérdésre nézve felmerült, az mind elénk tárul a jeles szerzők e dolgozatában. Meglepi az páratlan szépségével, a benne megnyilatkozó alapos szaktudással, az írás művészetének gyönyörű alkalmazásával még a legverzátusabb szakembert is és nagyon érdekel minket állatbarátokat is, hiszen teljes belepillantást enged dolgokba, amiknek tudása ugyszólván elengedhetetlen a részünkre.

A mű 2-ik kiadás, rövid 3 év lefolyása után, de bátran egészen ujnak nevezhető, mert a ma nivóján áll tökéletesen. Egy oly tárház ez a két óriási kötetből álló, remekebbnél remekebb képekkel illusztrált munka, hogy abból kész tudós és készülő szakember, de állatorvosi téren laikus állatbarát is, a szóban forgó kérdésekben nem hiába kutató alapos felvilágosítás után.

Ha értjük a nyelvet, szerezzük meg e művet, ha pedig nem értjük, ott van ugyenezen illusztris szerzők „Állatorvosi Belgyógyászat“ című könyvének nemkülönben 2-ik magyar kiadása, az is kiváló mű a maga nemében. Mi állatvédők, állatbarátok csak nyerhetünk ily munkák tanulmányozásával. Zoophylos.

„**Allattenyésztési Szemle**“. Illusztrált gazdasági folyóirat. Megjelenik havonként egyszer 3 nagy ivnyi terjedelemben. Főszerkesztő *Monostori Károly*, felelős szerkesztő és kiadótulajdonos lovag *Kerpely Béla*. Megjelenik Szombathely-t, előfizetési ára 1 évre 12 korona.

Az imént megjelent első füzetből ítélve, diszes és tartalmas havi közlönynek ígérkezik e lap Munkatársai hazai legjobb szakerek. Minthogy foglalkozik nemcsak szoros értelemben vett állattenyésztéssel és pedig minden hasznos állatra kiterjeszkedve, hanem felöleli az állategészségtant, állatgondozás ügyeit is, felhívjuk reá t. tagjaink és olvasóink figyelmét.

Az országos állatvédő egyesület állatmentő kocsija.

Egyesületünk már több mint egy évtizede mentőkocsit tart készenlétben a székesfővárosban és közeli környékén megsérült és lábán nem terelhető lovak és szarvasmarhák szállítására.

E modern berendezésű kocsit, melyet az itt lévő ábra tüntet fel, egy alkalmazottunk kezel nappal 4, éjjel 5 korona díjért, melyet a sérült állat tulajdonosa kell hogy lefizessen. A tulajdonos fizeti továbbá a két

Az állatvédő egyesület állatmentő kocsija.

erős fuvarozó lóért járó legkevesebb 7 korona fuvar-költséget is. E díjakért a lehető leghumánusabb módon a mentőkocsiba helyezett állatot alkalmazottunk oda-szállítja, ahová a tulajdonos kívánja, t. i. az állatorvosi főiskola kórodájába, vagy más állatkórodába, avagy a vágóhidakra, gyepmester-telepre, vagy a tulajdonos istállójába.

Ezen egyesületi mentőkocsi alelnökünk udvarán, Budapest, VII., Nefelejts-utca 14. áll s kérni lehet személyesen, vagy a 91—80. számú állomás hívásával telefonon.

Rendelkezésre áll még két más állatmentő kocsij. Az egyik az „Állattartók Szövetkezete“ tulajdonát képezi s ezért telefonozni lehet az 52—20. számú távbeszélő állomásra, vagy személyesen kérni lehet Budapest, VIII., Kemény Zsigmond-utca 14—16. Ezt a járművet csak az Állattartók Szövetkezete tagjai sérült állatai számára bocsátják rendelkezésre.

Egy harmadik állatmentő-kocsit a „Székesfővárosi Közlekedési Vállalat“ alkalmaz (budapesti telefonszáma 55—78), melyet e vállalat sérült lovainak szállítására lehet igénybe venni.

Oly esetben, mikor a tulajdonos az állatját a baleset színhelyén kívánja kiirtatni, hogy hosszas szenvedésektől kímélje, vagy amikor kimúlt állatot kíván elvitetni, nemkülönben akkor is, mikor a mentőkocsi gyors igénybevétele lehetetlen (pl. el van foglalva, a körülmények folytán túl sokba kerül), indokolt telefonon egyenesen a fővárosi egészségügyi telephez (gyepmester-telep) fordulni. Ennek a telefonja 51—12 számot visel.

Igy állván a dolog, felkérjük a t. rendőrőrsöket, hogy efféle balesetek alkalmával tudják meg, hogy tagja-e az állat tulajdonosa a mondott „Állattartók Szövetkezete“-nek; s illetőleg a fővárosi közlekedési vállalatnak (omnibusz-társaság) s ha igen, úgy ezek telefonját vegye igénybe a mentőkocsi-kérésnél.

Felkérjük a t. rendőrőrszemeket arra is, hogy ha közönséges fuvarozó szekéren kívánná a tulajdonos sérült állatját szállíttatni, úgy gondoskodjék arról, hogy abban az élő állat oly fekvőhelyet leljen s úgy köztessék le, hogy magát szállítás közben lehetőleg össze ne zuzhassa, újabb fájdalmas sérüléseket ne szenvedjen.

Felkérjük végre a székesfőváros és a közeli környezet t. közönségét, hogy az itt mondottakról tudomást véve, szíveskedjék efféle alkalmak adtán intézkedésre a legközelebbi rendőrőrszemet felkérni.

Orsz. Állatvédő Egyesület.

Az Országos Állatvédő Egyesület Állatmenháza.

Az „Országos Állatvédő Egyesület“ (Budapest, IX., Ernő-utca 11—13.) évek előtt menházat létesített apróbb állatok (ebek, macskák, minden egyéb emlős kisebb állatok és szobai szárnyas madarak) befogadására, ellátására és védésére. E menházba szerény ellátási díj lefizetése ellenében, mely kizárólag állatvédelmi célokat van hivatva szolgálni, *el lehet helyezni ideiglenesen, esetleg életük végéig is egészséges állatokat* avval a tudattal, hogy azok ott megfelelő, humánus ellátásban és kezelésben részesíttetnek.

Ily állatokat elhelyezni akarók forduljanak teljes bizalommal és megnyugvással az imént jelzett egyesülethez (telefon-szám 85—12), hol egyéb felvilágosítással is készséggel szolgálnak.

Kérelem a t. közönséghez.

Egyesületünkhöz gyakran intéznek a fővárosi és vidéki közönség köréből magukat meg nem nevező állatbarátok panaszokat s jelentéseket állatsanyargatásokról és különféle, az állatvédelmi törvényekbe és rendeletekbe ütköző kihágásokról. Ezekon segitendő s különösen rendőri beavatkozást is igénybe veendő, a legőbb esetben közelebbi adatok beszerzésére szorúl egyesületünk, miket beszerezni éppen a felszólaló nevének és lakásának ismerése nélkül lehetetlen.

Tisztelettel felkérjük azért e helyen a nagyközönségnek az állatvédelem iránt érdeklődő részét, hogy szíveskedjék a felszólaló iraton nevét és lakását nyíltan és félelem nélkül jelezni, mert mi feltétlenül titokban tartjuk kilétét harmadik személyekkel szemben s az ügyet a mi felelősségünkre vizsgáljuk meg és intézzük el.

Orsz. Állatvédő Egyesület.

Szerkesztői üzenet.

Szép dolog, nem szép dolog. Egyesületünk — legyen reá tanunk Zsolt — a nov. 10-iki „Esti levelek“ megjelenése után azonnal, írásban köszönte meg Zsolt ur szívességét és az ügyet

továbbra is szíves nagybecsü pártfogásába ajánlta. E hivatalos aktánkat készek vagyunk prezentálni.

Felfogás dolga, hogy a tény illetén állásában szép dolog-e vagy nem, hogy a választmány nem „megfelelkezett“, hanem (tekintettel arra, hogy köszönetirat *azonnal* t. i. a választmányi ülés *előtt* több mint egy hónappal *ment* s lapunk 11-ik számában is szótátetetett Zsolt ur „nemes, emberies érzéstől sugallt“ felszólalása,) egyszerűen csak tudomást vett a rendőrség intézkedéséről és köszönetet szavazni és küldeni *ujra is Zsolt-nak* is szükségesnek nem tarthatta.

Az egyesület *kifejezést adott tehát Zsolt ur előtt köszönetének és hálijának*, ne méltóztassék hát választmányát, még anonyim levélben se, avval a bizonyos „nem szép dolog“-gal vádolni.

A mi egyesületünk vezetőinek elve magának dicsőséget nem vindikálni, hanem minden érdemet ügybarátaira háritani s ha már az itt feszegetett dologban szó lehet érdemről, ugy régi időkben szerzett érdemeket kellene előbb felkutatnunk; mert hiszen azon rendelkezések, amelyek itt szóban forognak, lényegükben távolról se 1908. évi, nov. 9. és 10-iki keltűek, hanem sok évvel azelőttiek s a mostaniak azon régieknek *egyszerűen* csak szükséges, üdvös és persze dicséretre és elismerésre méltó felújításai.

Szerkeszti MONOSTORI KÁROLY tanár, egyesületi főtthkár, felelős szerkesztő.

Kiadja az ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET.

IFJ. KÜHNEL MÁRTON a „Magyar Ornithologiai Központ“ felügyelete alatt álló

Első Magyar Fészekodu- és Madáretető-készülékek gyára

BARANYA-KÁRÁSZON, u. p. Szászvár. Vasut: Szászvár-Máza.

Szerződésileg kötelezve kizárólag a M. Ornithologiai Központ által megszabott oduminták gyártására s ennek fejében az intézet jegyét (M. O. K. betűket) alkalmazhatja odukészítményein.

Gyártja a következő odumintákat és téli etetőket:

A minta: az összes odulakó cinegék (szén-, kék- és barát-, fenyves- és búbos-cinege), valamint a csuszka, fakúsz, nyaktekeres, kerti rozsdafarku fülemile és örvös légykapó számára.

B minta: a seregély, de különösen a szén-cinege, valamint az A mintánál említett madarak számára is.

C minta: négyszögletű tág bejáróval; a szürke légykapó, házi rozsdafarkú fülemile és a fehér barázdabillegető számára.

D minta: a búbosbanka, szalakóta, kék vadgalamb s a kisebb bagolyfélék számára.

Az A, B és D minta szerszám nélkül leemelhető fedéllel készül. Szállításnál a fedelek harántul átütött szegekkel vannak lezárva.

Legcélszerűbb $\frac{9}{10}$ rész A és B mintát (egyenlő számban) és $\frac{1}{10}$ rész C esetleg C és D mintát rendelni.

Téli etetők:

Etető-kunyhó: Betonlapzatokon nyugvó lábakkal a tetőről lefüggő 60 cm-es asztalkával. Nagyban való etetésre, nagyobb kertek, parkok stb. számára.

Galambduc-etető: az etetőkunyhó kisebb és egy lábon álló mintája; 40 cm-es etetőasztalkával; a hozzáadott csavarral földbe ásott oszlophoz erősíthető. Kisebb kertek számára.

Etető-szekrény: falra vagy kerítésre függeszthető. Etető-asztalkája 40 cm. hosszú és 20 cm. széles. Kisebb kertek számára.

Ablak-etető: a kertre néző ablak keretére függeszthető, szobából való etetésre. A három első etető minta üvegezés nélkül szállítatik; a közönséges ablaküvedarabokat bárki egyszerűen szögekkel erősítheti a keretekre.

ÁR JEGYZÉK:

Fészekodu, A) minta ... db	85 fill.
„ B) „ ... „	1.10 „
„ C) „ ... „	70 „
„ D) „ ... „	2.50 „
Etető-kunyhó, lábakkal együtt...	32 K

Etető-kunyhó, csak a felső rész, lábak nélkül ...	18 K
Galambduc-etető ... db	10 „
Etető szekrény ...	10 „
Ablak-etető ...	2.50 „

Madárkalács, téli etetéshez, magvakból és fagyuból előállítva, 1/2 kilós darabokban, 1 kilogramm 1 K	5 kilós postacsomag 5 K
--	-------------------------

NB. Az árak csomagolással együtt, Szászvár-Máza vasutállomás, illetve Szászvár postahivatal, pénz előleges beküldése vagy utánvét mellett értendő.

„Jókai“ könyvnyomda nyomása, Budapest VII., Thököly-ut 28. (Garay-bazár.)

A minta átmetszete.

ÁLLATVÉDELEM

AZ „ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET“ ÉS A „MAGYARORSZÁGI
 ≡ ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGÉ“ NEK KÖZLÖNYE ≡

BUDAPEST IX., ERNŐ-UTCZA 11-13. SZ. TELEFON 85-12.

Ezen lap közleményeinek utánnyomását nemcsak szívesen megengedjük,
 hanem tisztelettel kérjük is.

Megjelenik egyszer havonként. □ □ Előfizetési ára 1 évre 2 korona.
 Tagok ingyen kapják.

VI. ÉVFOLYAM

1909 MÁRCIUS

:: 3. SZÁM ::

TARTALOM: Állatlélektan. — A Magyar Ornithologiai Központ 1908. évi működése a gyakorlati madárvédelem terén. — Az állatvédelemről. — *Egyesületi hírek:* Az O. Á. V. E. és a M. Á. V. E. szövetségének jóváhagyott alapszabályai. — Az O. Á. V. E. választmányi ülése. — A soproni állatvédő egyesület közgyűlése. — A Krassó-Szörény vármegyei állatvédő egyesület közgyűlése. — A bajai állatvédő egyesület közgyűlése. — A pozsonyi állatvédő egyesület köréből. — A Krassó-Szörény vármegyei állatvédő egyesület köréből. — A „Mecsek-Egyesület“ madárvédő osztálynak jelentéséből. — *Állatok világa:* Lábát csipkedő szárnyas. — A ló u. n. butasága. — Fehér tigris. — A krokodil mint életmentő. — *Szemle:* A hasznos madarak üldözésének büntetése. — Gömőkórnak terjesztése legyek útján. — Vizi madarak védelme. — Törvény — törvény. — *Hírek:* Gyermeknaptárunk a telepesek községei népiskoláiban. — Herman Ottó kitüntetése. — A bécsi állatvédő egyesület. — Új állatvédő egyesület. — A kártékony hernyók a gyümölcsösökben.

Állatlélektan.*

Az Emke megbizásából Algyógyon voltunk, a székesely földműves-iskola vizsgáján. Ellenőrző bizottságunkat meglepte az igazgató három éves ludja, aki gazdája iránt, de csakis iránta, kutyahűséget tanusít. Ahogy meglátja, élénk, kiáltó hangot adva, utána megy, vagy repül; elkiséri a tanterembe, szobákba, különböző gazdasági épületekbe; kimegy vele a majorba, sőt a mezőre; felmegy a lépcsőn, vagy le a pincébe; felugrik a kocsira az igazgató mellé; ha lelőki, utána repül kilométerekre is. Sőt szobája ajtaját is kinyitja a csőrével s az íróasztal alá bujva, onnan

* Ez érdekes közleményt az Emke nagy érdemű t. alelnök-főtítkáranak köszönjük.
 Szerk.

beszél vele sajátos állati hangokon. Kinyitja napjában többször is a pávák takarmány-ajtáját s ott, mint egy urfi, jól falatozik.

Az okos gunárnak ez idő szerint hat tojója van: de mihelyt gazdáját meglátja, ott hagyja háremét s nem törődve a pipékkel sem, utána iramodik. Mikor az igazgató előadásra megy, elkiséri az ajtóig s miután gazdája hangja a teremből kihallszik, ott vár, míg óra végén kijön. Még éjjel is, ha ketrecéből meghallja véletlenül a közeledő igazgató hangját, köhintését, vagy léptei nesztét, rögtön gágogással viszonozza és hosszasan kiáltoz reá. Ha az igazgató az istállóban jár, ott is követi, a lovak, ökrök, tehének, malacok lábai között s ha kirekesztik, vagy gazdáját eltéveszti szemei elől, jó darabig vár s ha nem leli meg, csak azután repül haza.